

Závazek k nulovému odlesňování představuje pro palmo – olejně korporace velký problém

Mrinalini Erkenswick Watsa

22. května 2014

Původní článek: <http://news.mongabay.com/2014/0522-watsa-balikpapan-zero-deforestation.html>

Wilmar International Limited je největší palmo – olejná korporace na světě se sídlem v Singapuru. Je to jedna z největších asijských společností vůbec s více než 400 dceřinými společnostmi. Jako největší zpracovatel a obchodník s palmovým olejem produkuje ročně přes 37 milionů tun palmového oleje (dále jen PO). PO je v současnosti nejužívanější a nejobchodovanější rostlinný olej vůbec (pozn. překl.: přes 85% jde do potravinářského průmyslu – humánní i živočišné produkty, dále kosmetika, chemický průmysl, biopaliva). Hlavní působiště Wilmaru je v Indonésii – pobočka PT-Wilmar Nabati Indonesia (dále PT-WINA).

Kulatý stůl pro udržitelnost pěstování PO – organizace RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil) pracuje v oblasti certifikace produkce PO, dále jeho celosvětového obchodování a spotřeby (poznámka překl.: ochranná známka RSPO CSPO). Od svého vzniku v roce 2003 má dnes RSPO 1491 členů zahrnujících pěstitele, zpracovatele a obchodní řetězce PO.

Wilmar je certifikovaný člen RSPO od roku 2005 a stejně jako řada dalších lobbistů za PO používá lživou frázi, že produkce plantáží palmy olejně je 6x až 10x vyšší oproti plantážím řepky, slunečnice či sóji, a proto jsou palmové plantáže mnohem méně náročné na plochu zemědělské půdy, neboť zabírají pouze 4,8% z celosvětové zemědělské plochy určené pro produkci jedlých olejů, a přitom produkují 34.7% světové produkce jedlých olejů.

V Balikpapanském zálivu (Východní Kalimantan, Borneo) vlastní PT-WINA koncesi k 149,8 ha země, kterou tvoří mangrovy a sekundární lesy (pozn. překladatele: nejen primární, ale i sekundární lesy mohou být velmi kvalitní a bohaté na rostlinné a živočišné druhy). Na tomto unikátním území plánuje PT-WINA vybudovat rafinérii PO, čímž ohrožuje přežití všech druhů včetně orangutanů a kahau nosatých, neboť se jedná o významný biokoridor spojující pobřežní a lesní ekosystémy, kudy se populace zvířat pohybují, jak vysvětlil Dr. Stanislav Lhota, výzkumný pracovník Zemědělské univerzity v Praze (pozn. překladatele: primatolog, pracovník ZOO Ústí nad Labem v rámci projektů „in situ“; odborník ve filmu Zelená poušť: http://www.youtube.com/watch?v=god62gLOx_4), který pracoval v oblasti Balikpapanu 7 let. Z tohoto důvodu vzbudily plány PT-WINA velký zájem ochránců přírody, neboť na konci ledna 2014 PT-WINA oznámila záměr na zřízení rafinérie v rámci této koncese.

Avšak Wilmar přijal v prosinci r. 2013 závazek: „politiku nulového odlesňování“, ke kterému se na začátku roku 2014 připojilo přes polovinu světových obchodních společností. Druhý největší světový producent palmového oleje, společnost Golden Agri Resources, rozšířila závazek nulového odlesňování na všechny své provozovny v březnu 2014. Ostatní společnosti, jako jsou Cargill, Procter & Gamble, Orkla, Safeway, General Mills, Colgate-Palmolive, se zavázaly distancovat od PO spojeného s odlesňováním.

Co je to vlastně politika „nulového odlesňování“? Ve skutečnosti to neznamena „neodlesňovat“, ale řídit se striktními pravidly, mezi nimiž je nejdůležitější posouzení, zda daná oblast, určená pro palmo-olejný průmysl, nemá statut vysoké ochranné hodnoty (HCV), nebo není důležitou zásobárnou uhlíku (pozn.

překladače: lesy jsou přirozeným uložištěm CO₂). Wilmar upozornil, že v rámci organizace RSPO neexistuje pro její členy povinnost provést hodnocení HCV v rámci činností, které nejsou přímo spojeny s budováním palmových plantáží. Wilmar předeslal, že šel v této věci mnohem dál, neboť nechává zpracovat posudek HCV u certifikovaného posuzovatele.

HCV lesy jsou klasifikovány na základě norem stanovených podle Forest Stewardship Council. Každá lesní plocha je hodnocena na základě šesti kritérií, mezi nimiž je například: přítomnost vzácných nebo ohrožených druhů zvířat, vysoká biodiverzita (biologická - druhová rozmanitost), endemismus (pozn. překladače: endemické druhy se vyskytují jen na konkrétní lokalitě a vznikly izolovaností této lokality, například ostrovní druhy), a dokonce i riziko ztráty kulturní identity místního obyvatelstva.

V případě zátoky Balikpapan Bay, PT-WINA najala k posouzení HCV společnost PT-ReMark.Asia, akreditovanou organizací RSPO. Posudek HCV byl dokončen na začátku r. 2014 a označil pouze 22ha z celkových 150ha jako oblast s vysokou ochrannou hodnotou (HCV).

Koncese PT-WINA reprezentuje dle Dr. S. Lhoty jednu z posledních oblastí v Balikpapanském zálivu bohatou na biodiverzitu (pozn. překladače: oblast poslední divoké přírody). Posouzení HCV však tuto oblast klasifikuje jako degradovanou křovinatou oblast.

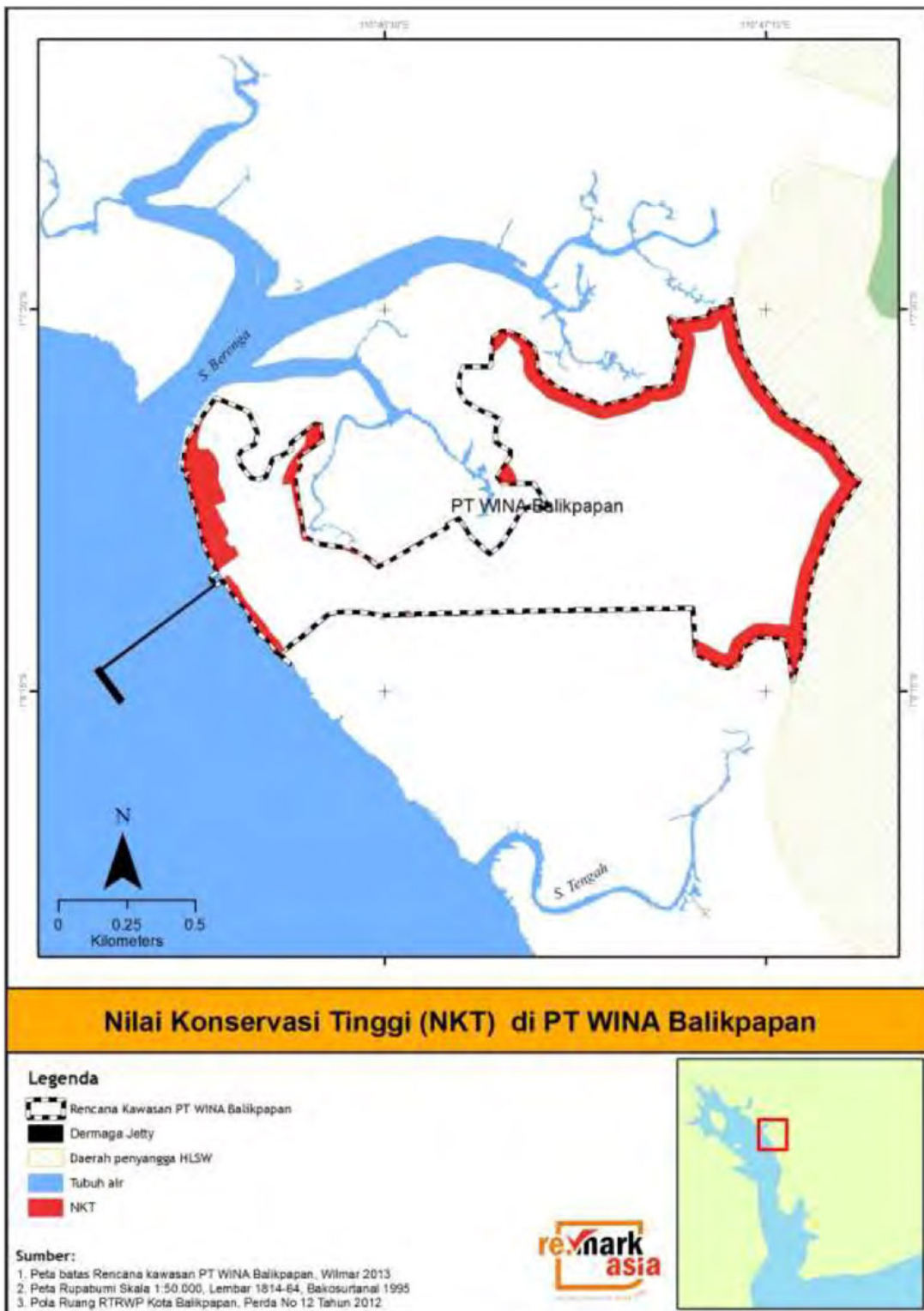
Foto: Gabriella Fredriksson

Výsledek byl zveřejněn v lednu 2014 v rámci veřejného jednání. Ve svém písemném prohlášení se Wilmar zavazuje komunikovat ve věci plánovaného odlesňování se všemi zúčastněnými stranami, jako jsou místní komunity, nevládní a ochránářské organizace.

Lhota prohlásil, že zatímco některé organizace se tohoto jednání účastnily, jiné obdržely pozvání jen několik dní předem a jednání proběhlo v místě vzdáleném od města, tudíž se některé organizace nestihly zúčastnit. Z tohoto důvodu požádaly nevládní organizace o druhý termín schůze na konci února 2014,

který by byl doručen s dostatečným předstihem. Na únorovém setkání vystoupila Gabriella Frederiksson, která 10 let studuje medvědy malajské v oblasti Sungai Wain Forest, sousedící s koncesí PT-WINA. Frederiksson uvedla, že posudky HCV byly provedeny špatně již dříve, a to na 27ha již odlesněné oblasti v Balikpapanském zálivu, ještě v období před přijetím politiky nulového odlesňování. Už v dubnu 2013 upozornili vědci na chybnost těchto hodnocení, doposud však nedošlo k judikátu. PT-ReMark.Asia od té doby provedla další hodnocení, tentokrát pro celou koncesi PT-WINA, tedy 149,8ha oblast v Balikpapanském zálivu, která je tímto posudkem označena jako vhodná pro nové rafinérie PO. Na únorovém setkání 2014 se Wilmar snažil použít posudek PT-ReMark.Asia k odůvodnění dalšího plánovaného rozvoje v oblasti Balikpapan Bay. Frederiksson popsala celé setkání jako napjaté, bylo navíc předčasně ukončeno z důvodu vyskytlých argumentů, které poukázaly na nekompletnost a neefektivnost provedených hodnocení.

Lhota i Frederiksson trvají na tom, že posudek HCV k 149,8ha koncesi PT-WINA, který klasifikuje pouze 22ha (tedy 14%) za HCV oblast, je chybný a celá tato oblast je nezbytná pro přežití ohrožených druhů.

Mapa z HCV posudku provedeného společností Re.Mark Asia ke koncesi PT-WINA v Balikpapan Bay. Oblasti vysoké ochranné hodnoty (HCV) jsou znázorněny červeně.

Lhota uvedl, že oblast koncese Wilmaru v Balikpapan Bay je zásadní pro primární lesy rozprostírající se na severu a východě od koncese. Wilmar plánuje v oblasti koncese vybudovat obří rafinérii PO, která zničí nejen 149.8ha koncesní oblasti, ale také okolní lesy a přilehlý mořský ekosystém. V těchto oblastech (včetně koncesní oblasti) žijí vysoce ohrožení živočichové Indonésie, jakou jsou kahau nosatý, orangutan, medvěd malajský, kterým hrozí ztráta a roztržštění jejich biotopu.

Kahau nosatý (Nasalis larvatus) ohrožený palmo-olejným průmyslem v souvislosti s masivním odlesňováním v Indonésii

Foto: Petr Čolas

Veřejné jednání v únoru 2014 zdá se zpomalilo plány Wilmaru. Zvedla se vlna protestů a kritiky posudku HCV ke koncesi Wilmaru, který je plný chyb, data jsou zmanipulovaná a podhodnocuje skutečný rozsah HCV o 87%. Lhota dodal, že vláda zřejmě uznala neplatnost tohoto posudku a požaduje od Wilmaru nové hodnocení HCV.

Bez ohledu na chybné hodnocení HCV Lhota uvádí ještě další důvody proti palmo-olejnému průmyslu v Balikpapanském zálivu: „Balikpapanický záliv představuje jedno z posledních ohnisek biodiversity podél pobřeží východního Kalimantanu. Nachází se zde korálové útesy, bohatá podmořská vegetace, mangrovy, dipterokarpový deštný prales (pozn. překladatele: suchozemský deštný prales) a kras. Žije zde přes 100 druhů savců, téměř 300 druhů ptáků a více než 1000 druhů stromů.

Lhota popisuje, že Balikpapanický záliv představuje uzavřený systém vody s omezenou výměnou s mořem, což má za následek hromadění téměř všech sedimentů a průmyslového znečištění v zátocě. Eroze, která může v odlesněných oblastech dosahovat až 7t/ha/rok, způsobuje 1-3m vysoký nárůst vrstvy sedimentů/rok, která ničí korály a podmořskou vegetaci, v důsledku čehož se následně zhroutí rybí populace. Rybolov přitom v Balikpapan Bay představuje hlavní hospodářskou činnost. Je velmi důležité uvědomit si, že nejde pouze o 149,8ha oblast koncese Wilmaru, která bude tímto záměrem zničena, klíčovým problémem je dopad tohoto vývoje na celý ekosystém Balikpapan Bay, včetně okolních lesů a mořského ekosystému.

Hodnocení HCV – spása nebo zmar?

Nezisková organizace The Forest Trust (TFT) pomáhá firmám poskytovat „zodpovědné produkty“, které jsou v souladu s udržitelným a odpovědným řízením zdrojů. Tato nevládní organizace dnes hraje významnou roli v pomoci velkým obchodním společnostem, aby mohly nakupovat palmový olej pouze z rafinérií se 100% zpětnou dohledatelností ke konkrétní plantáži. TFT pomáhá i Wilmaru k dosažení politiky nulového odlesňování.

Boris Saraber, senior manažer TFT pro severní Asii potvrdil, že pan Pak Dwi ze společnosti PT-Re.Mark Asia, který vypracoval HCV posudek pro koncesi Wilmaru v Balikpapanském zálivu, je zkušený a důvěryhodný hodnotitel HCV. Saraber dále uvedl, že tento posudek byl proveden dlouho před závazkem Wilmaru k politice nulového odlesňování, který byl přijat v prosinci 2013. A dále, že Balikpapanský záliv není první případ, kdy se Wilmar (nebo jeho dceřinná společnost) snaží o politiku nulového odlesňování.

TFT pracuje v Malajsii, Indonésii a Africe a vyhodnocuje hlavní problémy spojené s aktivitami Wilmaru nebo jeho dodavatelů. TFT se zavázala kontaktovat mnoho místních organizací a komunit, včetně ochránců přírody jako Stanislava Lhotu, aby byl stanoven postup, který by byl přijatelný pro všechny zúčastněné strany."

Saraber a Poynton se shodli, že posudky HCV jsou mylné díky selhání lidského faktoru, zejména v této rané fázi, kdy se velké společnosti snaží implementovat složitou politiku napříč spektrem všech dodavatelských řetězců.

Poynton prohlásil, že bude vyvinuta snaha dohlédnout na správnou metodiku hodnocení HCV, jednotlivé posudky HCV budou před zveřejněním ještě dodatečně ověřeny v rámci procesu Peer Review (pozn. překladatele: peer review znamená proces hodnocení autorovy vědecké práce nestrannými experty ve stejné profesní oblasti), neboť jak se ukázalo, posudek HCV v Balikpapanském zálivu byl zjevně hodnocen špatně.

Wilmar na tuto situaci reagoval zasláním posudku HCV k přehodnocení v rámci peer review.

Palmová plantáž v Sabahu, Malajská část Bornea

Foto: Rhett Butler

Satelitní snímek oblasti koncese PT-WINA. Bílá čára na pravé straně označuje protipožární bariéru a jsou patrné jasné známky odlesňování v rámci oblasti koncese.

Foto: Google Earth

V dubnu 2014 TFT provedla nezávislé konzultace s komunitou a dalšími zúčastněnými stranami. Hlavním problémem se jeví špatná komunikace mezi palmo – olejnými společnostmi a místními obyvateli, jejichž živobytí je činností těchto společností ohroženo. Ochránci přírody sdílí obavy, že špatná metodika hodnocení HCV by mohla legalizovat odlesňování bez možnosti odvolání.

Poynton se vyjádřil, že součástí politiky Wilmaru je vytvoření jednacího procesu, v rámci něhož by zúčastněné strany podávaly svá stanoviska, stížnosti a TFT na tomto systému komunikace nyní pracuje. Poynton zdůraznil, že stanoviska dotčených stran jsou velmi důležitá: „Postup je takový, že pokud by někdo vznesl stížnost, jako v případě koncese PT-WINA, tým TFT zajistí setkání stěžovatele s Wilmarem a společně budou hledat řešení. Věříme, že nejlepší způsob řešení je setkání Wilmaru se všemi dotčených stranami včetně nevládních organizací.“

Posun vpřed

Simon Siburat (manažer pro udržitelný rozvoj, Wilmar) uvedl, že nedošlo k dalším rozvojovým aktivitám Wilmaru od doby, kdy byla zveřejněna politika nulového odlesňování dne 5. prosince 2013. Dále řekl, že budoucí operace budou zaměřeny na budování infrastruktury ve stávajících oblastech vybudovaných v letech 2007/2008, stejně jako výstavba nové silnice spojující současné provozovny se státní komunikací ve východní části areálu. Nová silnice je budována za účelem snížení dopadu využívání přístavu na mořský život, například delfíny.

Případ koncese PT-WINA v Balikipapanském zálivu lze považovat za modelový příklad. S obdobnými problémy se budou společnosti potýkat vzhledem k hromadně přijatým závazkům politiky nulového odlesňování v období posledních 6 měsíců. Implementace této politiky vyžaduje pečlivé plánování za pomoci organizací jako TFT a RSPO. Limitujícím faktorem je však čas. Společnosti, které chtějí pokračovat ve stávajícím způsobu podnikání, pravděpodobně poruší své závazky. Ochránci přírody, kteří kroky společností bedlivě sledují, budou upozorňovat na tato porušení. Jak ochránci přírody, tak

společnosti, hrají důležité role při identifikaci chybných nastavení politiky nulového odlesňování, což je zásadní pro její úspěšnou realizaci.

Poděkování patří Faezanovi Redwanovi za sledování místních zpravodajských zdrojů v Indonésii a poskytování překladů.

Komentáře:

Citovaný výrok Simona Siburata (Sustainability Manager, Wilmar) dokládá, že budoucí plány Wilmaru jsou předkládány tak, aby vypadaly „zeleně“, ale ve skutečnosti zůstávají nebezpečně destruktivní. Siburat v rozhovoru pro Mongabay.com tvrdí, že: “budoucí operace se soustředí na budování infrastruktury v oblastech, kde již výstavba proběhla v letech 2007/8”, což znamená, že Wilmar odmítá obnovit pobřežní, poříční a mangrovové pralesy, které vykácel v roce 2008 (přitom jejich zničením Wilmar porušil několik indonéských zákonů a vyhlášek, stejně jako i Principů a kritérií RSPO). Siburat dále tvrdí, že se Wilmar zaměří na “vybudování silnice, která současné zařízení spojí s novou silnicí, která by měla omezit dopad využívání přístavu na mořský ekosystém, jako jsou delfíni, kteří oblast využívají“. Jenže ve skutečnosti by výstavba takové silnice znamenala ještě větší katastrofu pro ekosystém Balikapanského zálivu, než jakou znamená přístav. Pokud Wilmar zbuduje silnici, zničí tím další důležitý biokoridor, který spojuje povodí řek Puda a Tengah s povodími řek Berenga a Rempadung. To by tvrdě postihlo populace volně žijících zvířat. Wilmar by se skutečně měl zaměřit na to, aby zmírnil dopad svého přístavu na mořský ekosystém, ale výstavba silnice je nepřijatelné řešení, které by přineslo jen další škody. Výstavba silnice a odmítnutí obnovit pobřežní, poříční a mangrovové ekosystémy, které Wilmar zničil v roce 2008, povede bezesporu k dalším stížnostem a protestům ze strany ochránářské veřejnosti.

Stanislav Lhota

Literatura:

- [RSPO Uptake and Production](#) (February 14,2014). Accessed on April 18, 2014.
- PT-Re.Mark Asia. 2014. HCV Final Report on the Unit CPO Refinery, PT WINA, Balikpapan.
- Lhota, S. 2014. Evaluation of the High Conservation Value Forest Assessment report: PT Wilmar Nabati Indonesia (WINA), Balikpapan Bay.
- Jennings, S., Nussbaum, R., Judd, N., and Evans, T. 2003. [The High Conservation Value Forest Toolkit](#). Proforest. Accessed on March 30, 2014.
- Wilmar. 2013. [No Peat. No Deforestation. No Exploitation Policy](#). Accessed on March 30, 2014.

Zdroj článku: <http://news.mongabay.com/2014/0522-watsa-balikpapan-zero-deforestation.html>

Překlad do českého jazyka: Kateřina Paříková, dne 20.6.2014

Příloha překladatele: Video od Greenpeace, jak korporace "čistí" zemi pro zakládání nových palmových plantáží a jak to ovlivňuje životy místních lidí. Požáry trvají měsíce nejen na povrchu, ale i mnoho metrů pod zemí, zmizí povrchová voda, kterou nemá co zadržovat. Tisíce lidí jsou nuceni opustit své domovy, farmy, bez náhrady. Stanou se z nich bezdomovci bez prostředků, mají zdravotní problémy způsobené dýcháním zplodin, jsou vystresováni ze strachu o budoucnost svých rodin. Popisují, že rok 2014 je vůbec nejhorší - 2000ha půdy bylo vypáleno včetně jejich domovů a škol, 50% zničené země je přitom ve vlastnictví místních farmářů. Největší nadnárodní palmo-olejná korporace na světě WILMAR s více než 400 dceřinými společnostmi působícími dnes nejen v Indonésii, ale i v Africe, dále druhá největší Golden Agri Resources, se zavázaly k politice "nulového odlesňování" - zatím však jen na papíře. Obchodní značky jako Cargill, Procter & Gamble, Orkla, Safeway, General Mills, Colgate-Palmolive, se zavázaly distancovat od PO spojeného s odlesňováním - zatím však jen na papíře. To vše se děje dnes a jsme za to také zodpovědní - my spotřebitelé. Přitom stačí tak málo, jen se zajímat o to, co kupujeme (palmový olej je v řadě potravin od čokolád, zmrzlin, bujónů, oplatek, pečiva, margarínů, bonbónů, chipsů po fastfoody a restaurace, dále v kosmetice, průmysl. mazivech, nátěrech, biopalivech) a říkat nahlas firmám, že nechceme být součástí tohoto špinavého systému. Šířte prosím toto video a nebuďte součástí téhle smutné reality. Všichni máme obrovskou moc tohle změnit.

<https://www.youtube.com/watch?list=UUTDTSx8kxGECZJxOa9mIKA&v=b4NJI0UY48M#t=139>